

Необхідність е-аудиту в умовах Covid-19

Крицька Маргарита Ігорівна

магістрант 1 року навчання факультету Фінансів і обліку Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця

Шевченко Ірина Олександрівна

к.е.н., доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ORCID ID: 0000-0001-8188-3551

м. Харків, Україна

km.kritskaya@gmail.com

irina_shev4enko@ukr.net

Анотація. COVID-19 проклав чіткий шлях до змін у світовій економіці так само, як вплинув на спосіб підготовки фінансової звітності, аудиторські завдання, збір інформації та її перевірку. Дослідження присвячено альтернативі електронного аудиту як одного із комплексу податкових інструментів нейтралізації впливу Covid-19 на економіку країн.

Ключові слова: аудит, е-аудит, Covid-19, фінансова звітність, управління, підприємство.

Annotation. COVID-19 has paved a clear path to change in the global economy, as it has influenced the way financial statements are prepared, audited, collected and audited. The study is devoted to the alternative of electronic audit as one of a set of tax instruments to neutralize the impact of Covid-19 on the economy.

Key words: audit, e-audit, Covid-19, financial reporting, management, enterprise.

Пандемія COVID-19 радикально і несподівано змінила світовий економічний ландшафт. Фактор розповсюдження пандемії COVID-19 у 2020 році викликав суттєві зміни у функціонуванні служб аудиту в багатьох країнах світу, у тому числі і в Україні.

Мета статті полягає у висвітленні проблемних питань, пов'язаних із аудиторськими перевітками під час пандемії Covid-19.

Пандемія коронавірусу змусила підприємства працювати віддалено та використовувати цифрові технології — незалежно від того, готові вони до цього чи ні. Хоча процес цифровізації аудиту вже розвивався з появою нових технологій та зростаючими очікуваннями інвесторів, COVID-19 значно прискорив еволюцію до «віртуального» аудиту. Через поширення коронавірусу багато компаній стикаються з практичними труднощами в підготовці звітів та проведенні аудитів, серед яких: обмеження на поїздки, зустрічі та доступ до систем та баз даних організації, труднощі зі збором аудиторських доказів, підвищений аудиторський ризик, пов'язаний з оцінкою активів, повнотою зобов'язань або питань безперервності, оскільки відомо, що терміни звітності були змінені через нездатність вкластися в терміни подання звітів [1]. Тож, в умовах карантину організація дистанційної роботи аудиторів та суб'єктів господарювання, що підлягають аудиту, має низку суттєвих перешкод, тому державам та аудиторським фірмам доводиться розглядати можливість розроблення альтернативних процедур щодо урегулювання контрольної-перевірочної роботи відповідно до змін в умовах діяльності. Крім того стрімкий розвиток інформаційних технологій створює нові можливості для удосконалення системи податкового контролю та покращення ефективності роботи контролюючих органів. Однак разом з тим впровадження альтернативних сучасних новітніх підходів до податкового контролю має супроводжуватись одночасним реформуванням системи взагалі. Адже впровадження нових платформ для обробки даних, аналізу та обміну інформацією мусить бути адаптовано до нових реалій та трансформовано в зручний та безпечний спосіб користування.

До пандемії чимало великих фірм активно перебули в процесі оцифрування своїх документів; менші фірми тільки починали або лише частково опановували електронний документообіг. Наприклад, до початку COVID-19 бухгалтери вже експериментували з новими технологіями та працювали з великими даними, щоб виконувати якісніші, ефективніші та цілеспрямовані аудити. Однак в час, коли фізичне дистанціювання та віддалена робота стали нормою, цифрова трансформація аудиту стала необхідністю. Як наприклад, Канада стала однією із перших і вже більше десяти років впроваджує цифрові інновації у свої аудити

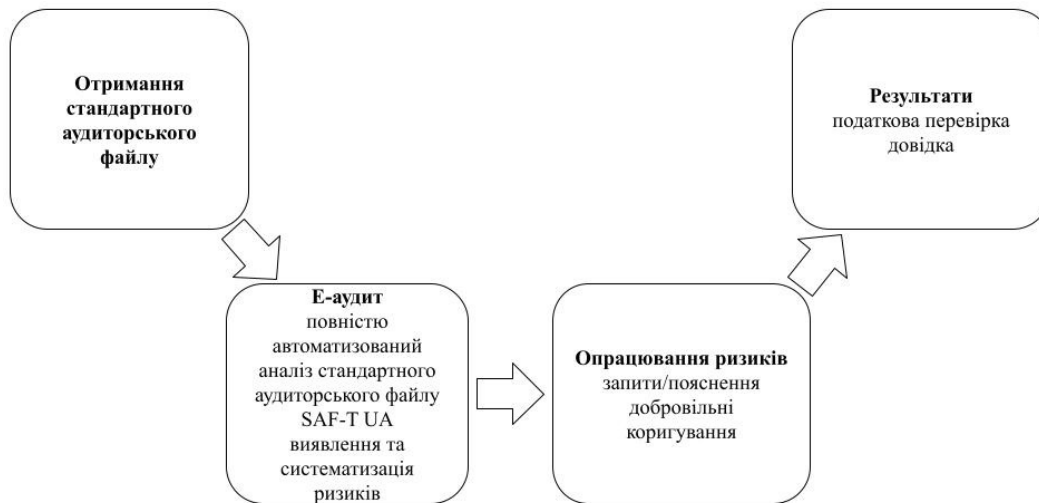
за допомогою таких речей, як дані та аналітика (D&A), передові технології, що забезпечують інструменти оцінки ризиків та виявлення аномалій на основі правил. Стандарти проведення аудиту не змінилися, проте пандемія призвела до нових ризиків. Під час пандемії COVID-19 аудиторі мають продовжувати відповідати необхідним стандартам, що може вимагати посилених зусиль аудиторів у поточних обставинах [2]. Аудиторам може знадобитися розглянути можливість розробки альтернативних процедур для збору достатніх відповідних аудиторських доказів на підтвердження їх аудиторської думки або для модифікації аудиторського висновку. Для застосування D&A, алгоритмів на основі правил та штучного інтелекту, аудиторам необхідні чисті дані в правильному форматі, що в свою чергу потребують платформу, на якій будуть розміщуватися дані для обміну або зберігання. Значна користь від наявності якісних, чистих, відформатованих даних призводить до незначних збоїв у перевірках та забезпечує більшу стійкість у часи невизначеності та потрясінь. Водночас багато компаній, особливо малого та середнього бізнесу наразі лише на початку свого цифрового шляху, а саме COVID-19 відкрив очі для цих клієнтів, підкреслюючи нагальну потребу прискорити їх цифрові можливості. Прискорення в напрямку автоматизації потребує інвестицій та, як показує практика європейських країн, використання інструментів вилучення даних, аналітики та штучного інтелекту увінчалось успіхом, оскільки організації стали більш стійкими та краще впоралися з новою бізнес-реальністю.

Аудит традиційно був процесом, заснованим на методах статистичної вибірки. Наприклад, якщо використовувати підхід статистичної вибірки при перевірці велику партії рахунків-фактур, зазвичай існує припущений рівень помилок. Але віддалений доступ до даних клієнтів, ймовірно дозволить нам застосувати нові вдосконалені процедури D&A, які мають можливість тестувати кожну окрему транзакцію, так що будь-яка помилка є менш мірогідною або такою, яка прагне нуля. Можено використовувати передові D&A, автоматизацію на основі правил, щоб перейти від статистичної вибірки до фактичного перегляду 100% транзакцій клієнта в режимі реального часу - результат очевидний: ми маємо набагато більш якісний аудит завдяки використанню технологій.

Очевидно, для того, щоб підприємства змінювали спосіб збору й обробки даних, бухгалтерська галузь повинна залишатися на крок попереду, що потребує інвестування в можливості когнітивного та машинного навчання для надання організаціям даних, а також еволюції звітності та нормативних вимог. У 2017 році KPMG, запустивши свою розумну платформу аудиту KPMG Clara, стала першою з Великої четвірки, яка перенесла свій робочий процес аудиту в хмару. Заснована на технології від Microsoft, KPMG Clara містить передову прогнозну аналітику в єдиному хмарному джерелі та безперешкодно використовує новітні когнітивні рішення та рішення AI.

Реальність така, що нові технології та очікування швидко розвиваються, що вимагає від аудиторів постійного вдосконалення своїх навичок і підходів. Для підвищення рівня знань та кваліфікації аудиторів виникає потреба в створенні нових програм навчання з підготовки аудиторів до ери електронної комунікації та взаємодії з Big Data. Хоча, безумовно, технології відіграють велику роль в аудиті, проте вони не призначені для заміни аудиторів. Насправді, здатність технології швидко й ефективно обробляти купи даних дозволить аудиторам використовувати свої нові навички аналітики даних для отримання висновків і стратегічних бізнес-рекомендацій. Машини, як би добре вони не були запрограмовані, не можуть замінити людей. Саме відносини та довіра клієнтів є запорукою прискорення цифрового переходу під час пандемії [3].

Впровадження концепції е-аудиту для платників податків в практику податкового контролю в Україні розроблена Міністерством фінансів України наприкінці 2020 року, проте її широке впровадження можливе за умови забезпечення виконання ряду комплексних заходів, розробки та прийняття відповідних законодавчих змін. Механізм базується на інформації, отриманій від платників податків у вигляді стандартного аудиторського файлу (SAF-T), розробленого ОЕСР. Цей файл призначений для здійснення заходів податкового контролю із застосуванням спеціалізованого програмного забезпечення. Бачення щодо порядку здійснення е-аудиту представлені на рис. 1.

Рисунок 1. Порядок здійснення е-аудиту

Для досягнення мети Концепції слід забезпечити виконання комплексних заходів за такими напрямками:

- підготовка та прийняття змін до ПКУ та інших законодавчих актів, необхідних для запровадження е-аудиту (в частині обов'язку ведення бухгалтерського обліку в електронній формі, дотримання стандартних технічних вимог та специфікацій до складання та подання стандартного аудиторського файлу, строків, процедур його обробки, використання результатів такої обробки, застосування штрафних санкцій, тощо);
- розробка технічної специфікації та опису технічних вимог до стандартного аудиторського файлу (SAF-T UA);
- розробка алгоритму контролю XSD для перевірки стандартного аудиторського файлу (SAF-T UA);
- розробка методики здійснення е-аудиту як частини доперевірочної та перевіркової роботи;
- придбання та впровадження програмного забезпечення з метою автоматизації процесу проведення е-аудиту на основі стандартного аудиторського файлу (SAF-T UA);
- проведення відповідного навчання фахівців контролюючого органу; комунікаційна та роз'яснювальна робота з платниками податків.

Щодо строків впровадження, даною Концепцією передбачено:

- з 01 січня 2023 року запровадження обов'язкового подання ВПП на запит контролюючого органу стандартного аудиторського файлу (SAF-T UA) під час проведення перевірки;
- з 01 січня 2025 року запровадження обов'язкового подання усіма ВПП стандартного аудиторського файлу (SAF-T UA) (за умови прийняття відповідних змін до податкового законодавства);
- не раніше 01 січня 2027 року запровадження обов'язкового подання усіма платниками ПДВ стандартного аудиторського файлу (SAF-T UA) (за умови прийняття відповідних змін до податкового законодавства) [4].

Загалом розвиток вітчизняної системи перевірки та контролю діяльності платників податків відповідає світовим тенденціям: на державному рівні затверджуються програми щодо впровадження е-аудиту, здійснюються наукові дослідження на дану тематику та публікуються відповідні розробки. Однак темпи введення електронного аудиту в практику контрольно-перевірочної роботи податкових органів потребують форсування.

Розвиток технологій розширює функцію аудиту, щоб отримувати більше розуміння даних, дозволяючи аудиторам відігравати більш активну роль. Наприклад, вони могли б активно виявляти шахрайство в режимі реального часу, а не шляхом аудиту на певний момент, використовуючи дані річної давності. Але це вимагає нового набору навичок у галузі, яка стикається з дефіцитом навичок. Це також вимагає підтримки з боку керівництва чи державного регулювання. До того ж ядро будь-якого цифрового адаптування повинно включати фундаментальні принципи, пов'язані з безпекою та конфіденційністю, щоб дозволити використовувати всі ці можливості, і це має залишатися ключовим напрямком для бізнесу — зараз як ніколи.

Отже, COVID-19 проклав чіткий шлях для віртуального аудиту в реальному часі. Індустрія аудиту почала багатообіцяючий курс трансформації, прискорений тиском глобальної пандемії. Виїзди на місця аудиту будуть відновлені, оскільки пандемія має врешті-решт закінчитися. Але еволюція процесів аудиту залишиться тут, в межах досяжності та ближче, ніж будь-коли. Майбутнє аудиту — це не лише віддалені аудити; мова йде про трансформацію базових процесів за допомогою технологій для досягнення трьох цілей: більш

якісного аудиту, ефективнішого аудиту та кращої інформації про бізнес для клієнтів за допомогою традиційного процесу аудиту.

Використана література:

1. Albitar, K., Gerged, A. M., Kikhia, H., & Hussainey, K. (2021). Auditing in times of social distancing: the effect of COVID-19 on auditing quality. *International Journal of Accounting and Information Management*, 29 (1), 169–178. doi:10.1108/IJAIM-08-2020-0128

2. Lois, P., Drogalas, G., Karagiorgos, A., & Tsikalakis, K. (2020). Internal audits in the digital era: opportunities risks and challenges. *EuroMed Journal of Business*, 15(2), 205–217. doi:10.1108/EMJB-07-2019-0097.

3. Trites G. How the Pandemic is Accelerating the Future of Audit / Gerald Trites. // *ThinkTWENTY20*. – 2020. – №6. – С. 11–19.

4. Е-аудит: Концепція від Мінфіну [Електронний ресурс] / Медок // Держава: звітність та податки. – 212. – Режим доступу до ресурсу: <https://medoc.ua/blog/e-audit-koncepcija-vid-minfinu>.

Уважаемый пользователь!

Обращаем ваше внимание, что система Антиплагиус отвечает на вопрос, является тот или иной фрагмент текста заимствованным или нет. Ответ на вопрос, является ли заимствованный фрагмент именно плагиатом, а не законной цитатой, система оставляет на ваше усмотрение.

Отчет о проверке № 6460803

Дата выгрузки: 2022-02-22 01:05:13

Пользователь: km.kritskaya@gmail.com ID: 6460803

Отчет предоставлен сервисом «Антиплагиат»
на сайте www.antiplagius.ru/

Информация о документе

№ документа: 6460803

Имя исходного файла: Проверка текста от 2022-02-22 01-04-56
223.txt

Размер файла: Б

Размер текста: 10422

Слов в тексте: 1491

Число предложений: 67

Информация об отчете

Дата: Отчет от 2022-02-22 01:05:13 - Последний готовый отчет

Оценка оригинальности: 100%

Занимствований: 0%

Оригинальность: 100%

Занимствований: 0%

Источники:

Доля в тексте	Ссылка
---------------	--------

Информация о документе:

анотация covid-19 проклад чіткий шлях до змін у світовій економіці так само як вплинув на спосіб підготовки фінансової звітності аудиторські завдання збір інформації та її перевірку дослідження присвячено альтернативі електронного аудиту як одного із комплексу податкових інструментів нейтралізації впливу covid-19 на економіку країн ключові слова аудит е-аудит аудиторські звіти covid-19 фінансова звітність управління підприємство аннотация covid-19 проложил четкий путь к изменениям в мировой экономике так же как повлиял на способ подготовки финансовой отчетности аудиторские задания сбор информации и ее проверку исследование посвящено альтернативе электронному аудиту как одному из комплекса налоговых инструментов нейтрализации влияния covid-19 на экономику стран ключевые слова аудит е-аудит аудиторские отчеты covid-19 финансовая отчетность управление предприятие annotation covid-19 has paved a clear path to change in the global economy as it has influenced the way financial statements are prepared audited collected and audited the study is devoted to the alternative of electronic audit as one of a set of tax instruments to neutralize the impact of covid-19 on the economy key words audit e-audit audit reports covid-19 financial reporting management enterprise пандемія covid-19 радикально і несподівано змінила світовий економічний ландшафт фактор розповсюдження пандемії covid-19 у 2020 році викликав суттєві зміни у функціонуванні служб аудиту в багатьох країнах світу у тому числі і в Україні мета статті полягає в тому щоб висвітлити деякі практичні питання як пандемія прискорює майбутнє аудиту з якими проблемами можуть зіткнутися аудитори під час перевірок у постковідний час та сфери на які слід приділяти більше уваги в період трансформації технології аудиту пандемія коронавірусу змусила підприємства працювати віддалено та використовувати цифрові технології незалежно від того готові вони до цього чи ні хоча процес цифровізації аудиту вже розвивався з появою нових технологій та зростаючими очікуваннями інвесторів covid-19 значно прискорив еволюцію до віртуального аудиту через поширення коронавірусу багато компаній стикаються з практичними труднощами в підготовці звітів та проведенні аудитів серед яких обмеження на поїздки зустрічі та доступ до систем та баз даних організації труднощі зі збором аудиторських доказів підвищений аудиторський ризик пов'язаний з оцінкою активів повнотою зобов'язань або питань безперервності оскільки відомо що терміни звітності були змінені через нездатність вкластися в терміни подання звітів тож в умовах карантину організація дистанційної роботи аудиторів та суб'єктів господарювання що підлягають аудиту має низку суттєвих перешкод тому державам та аудиторським фірмам доводиться розглядати можливість розроблення альтернативних